

2. Jazykový koutek

Пřechylování v ruštině aneb „neženské“ profese

Pro ruštinu je typické, že názvy profesí nemívají zvláštní označení pro osoby ženského rodu. Můžeme vyznačit několik skupin podobných slov:

■ úřední profese:

адвокат, делегат, депутат, консультант, корреспондент, министр, мэр, посол, президент, советник, эксперт;

■ akademické hodnosti:

академик, доктор наук, доцент, кандидат наук, профессор;

■ armádní povolání:

боец, воин, генерал, капитан, майор, офицер, полковник, сержант;

■ slova, která končí na -ор, -тор, -ер, -вед, -лог, -граф, -фил:

автор, губернатор, директор, лектор, литературовед, оратор, прокурор, редактор, филолог, языковед.

V některých případech zvláštní tvary pro označení osob ženského rodu existují, nicméně je třeba dávat pozor na stylistickou zabarvenost podobných slov. Mezi neutrální patří mimo jiné např.

лаборант – лаборантка, преподаватель – преподавательница, продавец – продавщица, студент – студентка, учитель – учительница, артист – артистка, писатель – писательница, спортсмен – спортсменка atd. Slova s příponami **-ша** a **-их** ale mají zpravidla pejorativní zabarvení (*докторша, инженерша, секретарша, дворничиха, врачиха*) a používají se v hovorovém jazyce.

Оpravte věty так, aby были stylisticky нейтральными:

1. Кто как ни дворничиха могла знать всё о жителях дома.
2. В молодости она работала библиотекаршей.
3. Билетёрша не хотела продать нам билеты!
4. Его мать была известной в узких кругах профессоршей.
5. Героиня по вечерам подрабатывала сторожихой.
6. По телевизору передавали поздравительную речь губернаторши.

3. Zapamatujte si!

Заратуйте си рускэ устáленэ вьразы, керэ се objevily в третí kapitole:

закíдывать (забрáсывать) удочку – opatrně se o něčem dozvídat, narážet na něco, něco zjišťovat

как на закáз (по закáзу) – dobrý, hezký (často o počasí); dle přání někoho
не выхóдить из голóвы у когó – dlouho si někoho nebo něco pamatovat; vrtat hlavou

нести чепуху (ахинéю, вздор, чушь atd.) – plácát hlouposti, mluvit nesmysly
ни за что ни про что – nadarmo, bezdůvodně, neprávem; pro nic za nic

прихóдить в себя – dostávat se ze stavu bezvědomí, z mdlob; zklidňovat se, uklidňovat se; přicházet k sobě, vzpamatovávat se

стоять пéред глазáми у когó – mít neustále před očima (v představách)

тóлько когó и видели – o někom, kdo nenadále a beze stopy zmizel; a byl ten tam
Этого тóлько не хватáло! – zvolání vyjadřující rozhořčení; To nám ještě scházelo!

4. To je zajímavé

Розманитост oslovení в руšтинé

Nejrozšířenějším způsobem formálního oslovení je oslovení křestním jménem a jménem po otci. Pokud jméno adresáta není známo, můžeme použít oficiálnější formu oslovení **господин/госпожа** + příjmení.

Bližkého člověka obvykle oslovujeme domáckou podobou křestního jména (**Александр/а – Саша, Ольга – Оля, Сергей – Серёжа** atd.). Staršího člověka, kterého dobře a delší dobu známe, je možné oslovit pouze jménem po otci, avšak tuto formu oslovení vnímáme jako hovorovou. Všimněte si také jiného způsobu psaní, který zachycuje zkrácený tvar vyslovovaného jména, v tomto případě: **Михалыч**, ale **Борис Михайлович**.